

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marcely Kučerové a soudkyň Mgr. RNDr. Jany Zaoralové a Mgr. Blanky Fauré ve věci

žalobce: **J. Č. – HYDRAULIKSERVIS**, IČO: 12678732
sídlem Trusovická 753, 783 14 Bohuňovice
zastoupen advokátem Zdeňkem Novým, Ph.D., LL.M.
sídlem Arménská 508/15, 625 00 Brno

proti
žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti**, IČO: 00025429
sídlem Vyšehradská 424/16, 128 10 Praha 2 – Nové Město

o zaplacení 1 219 339 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 30. listopadu 2022, č.j. 47 C 196/2022-120,

takto:

- I.** Rozsudek soudu I. stupně **se potvrzuje**.
- II.** Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Shora označeným rozsudkem soud I. stupně zamítl žalobu s návrhem na uložení povinnosti žalované zaplatit žalobci částku 1 219 339 Kč s úrokem z prodlení v zákonné výši z této částky od 19. 7. 2022 do zaplacení (výrok I.) a uložil žalobci povinnost zaplatit žalované náhradu nákladů řízení ve výši 300 Kč, a to do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok II.).
2. Takto soud I. stupně rozhodl v řízení o žalobě došlé 13. 9. 2022, v níž žalobce tvrdil, že mu v důsledku porušení práva Evropské unie soudy, které rozhodovaly v řízení Okresního soudu v Berouně

Shodu s prvopisem potvrzuje N.W.

pod sp. zn. 113 C 36/2017, v němž vystupoval v procesním postavení žalobce, a které bylo zastaveno podle § 106 odst. 1 o. s. ř., vznikla škoda (1 121 257 Kč) a nemajetková újma (98 082 Kč) a domáhal se z titulu odpovědnosti státu za škodu způsobenou jednotlivci porušením práva Evropské unie soudem zaplacení (celkem) částky 1 219 339 Kč.

3. Žalobce tvrdil, že v řízení vedeném u Okresního soudu v Berouně pod sp. zn. 113 C 36/2017, v němž vystupoval v procesním postavení žalobce, a které bylo zastaveno podle § 106 odst. 1 o. s. ř., soudy při výkladu ustanovení § 106 odst. 1 o. s. ř. a rozhodčí doložky v čl. 27 odst. 3 Smlouvy (uzavřené žalobcem se žalovaným v posuzovaném řízení, společností Ascendum Stavební stroje Czech, s. r. o., se sídlem v Loděnici, Plzeňská 430, IČO 40762645, dříve Volvo Stavební Stroje Czech, s. r. o.) vycházely z nesprávného právního posouzení uplatněného nároku jako nároku ze smlouvy (v níž byla sjednána rozhodčí doložka). Podle názoru žalobce byl však v původním řízení uplatněn nárok z delikt ní (mimosmluvní) odpovědnosti za porušení unijních pravidel na ochranu hospodářské soutěže; proto měl být nárok, uplatněný v původním řízení, projednán soudem. V důsledku rozhodnutí o zastavení řízení podle § 106 odst. 1 o. s. ř., vydaného v posuzovaném řízení, by byl žalobce nucen obrátit se tímž nárokem (na zaplacení 994 627 Kč s příslušenstvím proti společnosti Ascendum Stavební stroje Czech, s. r. o.) k rozhodčímu tribunálu v Rakousku. Přestože v posuzovaném řízení Okresního soudu v Berouně pod sp. zn. 113 C 36/2017 nebylo formálně vydáno nezákonné rozhodnutí ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen „OdpŠk“), tj. takové, jež by nabylo právní moci a následně by bylo pro nezákonnost změněno či zrušeno, domáhá se výše uvedených nároků z titulu odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím. Nezákonnost rozhodnutí spočívá v tom, že orgány veřejné moci v posuzovaném řízení nepřistoupily k aplikaci unijního práva, konkrétně v a) opominutí výkladu ust. § 106 odst. 1 o. s. ř. v souladu s unijním právem, včetně relevantní judikatury SDEU, překračující meze procesní autonomie, jsa v rozporu se zásadami efektivity a účinné soudní ochrany, b) rezignaci na kvalifikování nároku žalobce jako porušení unijních pravidel hospodářské soutěže, zejména čl. 102 SFEU a čl. 3 a 4 Směrnice EP a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014, o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži (dále jen „Směrnice“), c) nepoužití unijních pravidel hospodářské soutěže obsažených v unijních předpisech sub b), která byl Nejvyšší soud ČR povinen použít z příkazu unijního práva ex officio, d) nepředložení předběžné otázky v rozporu s čl. 267 SFEU, e) nepoužití kolizních norem unijního práva obsažených v Nařízení EP a Rady č. 864/2007 ze dne 11. července 2007, o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (dále jen „Nařízení Řím II“), f) porušení čl. 47 Listiny základních práv EU (dále jen „LZPEU“), který „dává jednotlivci právo na přístup k soudu“ a zaručuje účinný prostředek ochrany jeho práv.

S ohledem na uvedené žalobce uplatnil dva nároky. Jednak se domáhal náhrady škody ve výši 994 627 Kč odpovídající nároku uplatněnému v posuzovaném řízení a dále ve výši 126 630 Kč, která představuje náklady na právní zastoupení žalobce v posuzovaném řízení a částku, kterou na základě rozhodnutí soudu v původním řízení plnil úspěšné žalované, jednak požadoval zaplacení 98 082 Kč na zadostiučinění nemajetkové újmy ve výši 98 082 Kč.

4. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby. Učinila nesporným, že u ní žalobce dne 25. 3. 2022 uplatnil nárok na náhradu škody ve výši 1 128 367 Kč podle OdpŠk, jež mu měla vzniknout v souvislosti s vydáním nezákonného rozhodnutí v řízení vedeném u Okresního soudu v Berouně pod sp. zn. 113 C 36/2017. Náhrada nemajetkové újmy nebyla ze strany žalobce v rámci předběžného projednání u žalované uplatněna. K projednání žádosti žalobce došlo dne 14. 7. 2022 s tím, že požadovaná náhrada škody nebyla přiznána, a to pro absenci odpovědnostního titulu, neboť v napadeném řízení nebylo vydáno žádné rozhodnutí, jež by jako pravomocné bylo pro nezákonnost změněno nebo zrušeno. Tvrzené porušení unijního práva, které mělo vyústit ve vydání rozhodnutí, která by bylo z tohoto důvodu nutno považovat za nezákonná, je založeno

pouze na domněnkách žalobce; nadto žalovaná není oprávněna žádným způsobem zasahovat do rozhodovací činnosti soudů.

5. Ohledně nároku na zadostiučinění za nemajetkovou újmu vznesla žalovaná námitku promlčení. Poslední rozhodnutí ve věci bylo žalobci doručeno nejpozději v dubnu 2020 a od tohoto okamžiku začala běžet 6měsíční lhůta pro uplatnění nároku, jež skončila v měsíci říjnu téhož roku. Byla-li žaloba podána v roce 2022, byla podána opožděně.
6. Soud I. stupně rozhodl ve věci samé na základě § 115a o. s. ř. bez nařízení jednání. Zjistil tento skutkový stav: Řízení u Okresního soudu v Berouně sp. zn. 113 C 36/2017 bylo zahájeno dne 11. 10. 2017 podáním návrhu na vydání platebního rozkazu žalobcem v procesním postavení žalobce. Vůči společnosti Ascendum se domáhal zaplacení 994 627 Kč s příslušenstvím na základě tvrzení, že s žalovanou uzavřel 21. 4. 2010 tzv. subdealerskou smlouvu, již byl jmenován subdealerem pro území severní Moravy, a podle níž byla žalovaná povinna dodávat žalobci stroje a náhradní díly značky Volvo a zajišťovat mu přístup do programů pro zajištění servisních prohlídek a oprav strojů. Žalovaná dne 1. 9. 2016 – podle žalobce protiprávně zrušila Smlouvu, čímž znemožnila žalobci užívání software k diagnostice závad, žalobce tak nemohl svým zákazníkům poskytovat záruční a pozáruční servis. Částka 124 206,08 Kč se skládá z úhrady opravy, neboť žalovaná odmítla pozáruční servis a ve zbytku z ušlého zisku. Dne 3. 11. 2017 vydal Okresní soud v Berouně platební rozkaz, proti kterému podala žalovaná dne 20. 11. 2017 odpor, v němž vznesla námitku ve smyslu § 106 o. s. ř. námitku, že věc má být dle smlouvy účastníků projednána v rozhodčím řízení. Žalovaný uváděl, že se žalobce domáhá žalované částky z titulu protiprávního odmítnutí opravy stroje Volvo, kterou žalovaná v prosinci 2014 žalobci dodala a následně měla odmítnout uznat záruku na náhradní díl, jenž žalobci dodala v únoru 2016. Smlouva mezi účastníky byla podepsána v roce 2010 a ještě do konce roku 2016 byla smlouva platná a účinná. V čl. 27 Smlouvy je pak uvedeno, že: *„Jakýkoliv spor, rozpor nebo nárok vzniklý z nebo v souvislosti s touto smlouvou bude řešen arbitráž, bez práva obrátit se na soudy, v souladu s aktuálně platnými Arbitrážními pravidly UNCITRAL.“* Pod bodem 4 jsou pak uvedeny výjimky sporů, které mohou být předloženy soudům na území Severní Moravy: *spory týkající se nedodržení práv duševního vlastnictví Volvo; spory týkající se nezaplacených faktur; spory, které podle práva rozhodného nemohou být rozhodnuty v arbitráž; spory menší důležitosti, u nichž se tak strany dohodnou.“*
Dne 28. 3. 2018 vydal Okresní soud v Berouně usnesení č. j. 113 C 36/2017-42, kterým řízení zastavil, neboť není dána pravomoc soudů s ohledem na ujednání Smlouvy. Nadto ve Smlouvě si účastníci sjednali, že věc může být ve výjimečných případech předložena soudu, avšak pouze na území severní Moravy. Okresní soud v Berouně není tedy ani místně příslušný a ani na daný případ nedopadá žádná z výjimek ve Smlouvě uvedených. Proti tomuto rozhodnutí se žalobce bránil dne 16. 4. 2018 odvoláním. Usnesením Krajského soudu v Praze (dále jen „krajský soud“) č. j. 21 Co 157/2018-111 ze dne 29. 6. 2018 bylo usnesení soudu I. stupně potvrzeno. Odvolací soud konstatoval, že rozhodčí doložka byla sjednána platně a nároky, kterých se žalobce domáhá, měly vzniknout v souvislosti s kupní smlouvou, která byla uzavřena mezi účastníky dne 14. 11. 2014. Tedy jedná se o nároky, které mají základ v právních jednáních, ke kterým došlo v době, kdy byla Smlouva v účinnosti, přičemž není podstatné, že tvrzená škoda vznikla až po účinnosti Smlouvy. Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 6. 8. 2018. Proti rozhodnutí Krajského soudu v Praze se žalobce bránil dne 5. 10. 2018 dovoláním. Usnesením Nejvyššího soudu ČR č. j. 23 Cdo 4740/2018-142 ze dne 26. 3. 2019 bylo dovolání odmítnuto, když Nejvyšší soud konstatoval, že mezi účastníky nebylo sporu o sjednání rozhodčí doložky ve Smlouvě a že soudy posoudily § 106 o. s. ř. v souladu s judikaturou. Žalobce se následně obrátil s ústavní stížností na Ústavní soud. Usnesením Ústavního soudu ze dne 25. 2. 2020 byla ústavní stížnost odmítnuta pro zjevnou neopodstatněnost. Posledně jmenované rozhodnutí bylo žalobci doručeno nejpozději v dubnu 2020. Žalobce uplatnil svůj nárok na náhradu škody u žalované dne 25. 3. 2022.
7. Právním posouzení uvedených skutečností, které vycházelo zejména z aplikace § 13 odst. 1 a 2 OdpŠk, dospěl soud I. stupně k závěru, že žaloba není důvodná. Žalobce splnil podmínku

pro soudní uplatnění nároku předvídanou § 14 OdpŠk, neboť u žalované předběžně nárok uplatnil dne 25. 3. 2022.

Soud I. stupně vycházel z principů, jimiž se řídí odpovědnost každého členského státu Evropské unie za újmu způsobenou jednotlivci porušením unijního práva a z navazující judikatury Nejvyššího soudu ČR, podle níž standardy tohoto odpovědnostního systému byly judikovány v rozhodnutích Evropského soudního dvora (dnes SDEU), přičemž konkrétně vyplývají z rozsudku ze dne 19. 11. 1991, ve spojených věcech C-6/90 a C-9/90, Francovich a Bonifaci proti Italské republice, dále z rozsudku ze dne 5. 3. 1996, ve spojených věcech C-46/93 a C-48/93, Brasserie du pecheur SA proti Spolkové republice Německo a Factortame Ltd a další proti Spojenému království Velké Británie a Severního Irska, a z rozsudku ze dne 30. 9. 2003, ve věci C-224/01, Gerhard Köbler proti Rakouské republice, a jsou konstruovány následovně: a) právo na náhradu škody jednotlivci vzniká za situace, dopustí-li se členský stát porušení takové normy unijního práva, která ve prospěch tohoto jednotlivce zakládá dostatečně určitelné subjektivní právo nebo chrání jeho právní zájem; b) porušení musí být dostatečně závažné a c) mezi porušením povinnosti ze strany členského státu a škodou způsobenou poškozenému musí existovat příčinná souvislost. Všechny tyto tři podmínky musí být splněny kumulativně a platí pro jakýkoli způsob porušení unijního práva, jsou tedy nutné a zároveň postačující pro to, aby jednotlivcům vzniklo právo na náhradu škody. Pokud jsou uvedené podmínky splněny, stát musí poskytnout náhradu za způsobenou škodu v souladu s vnitrostátními právními předpisy upravujícími odpovědnost, přičemž podmínky náhrady škody stanovené vnitrostátními právními předpisy nesmí být méně příznivé než podmínky platné pro podobné nároky vzniklé na základě vnitrostátního práva a nesmí v praxi znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat získání náhrady škody.

Aplikací shora citovaných zákonných ustanovení a závěrů judikatury soud I. stupně dospěl k závěru, že ve věci není naplněn již první předpoklad pro vznik odpovědnosti žalované za žalobcem požadovanou škodu 1 128 367 Kč, a to porušení unijního právního předpisu, a proto žalobu jako nedůvodnou zamítl. Žalobce se nedomohl práva, uplatněného v posuzovaném řízení vedeném u Okresního soudu v Berouně, nikoli proto, že by jeho nárok nebyl v rozporu s unijním právem projednán, nýbrž proto, že se jej v souladu s rozhodčí doložkou nedomáhal před rozhodci, a to nikoliv na základě mimosmluvní odpovědnosti (jak se mylně domnívá žalobce), ale na základě smluvní odpovědnosti, jak ve svých rozhodnutích konstatovaly obecné soudy a s jejichž závěry se soud I. stupně v rámci přezkoumání řízení v tomto odškodňovacím řízení zcela ztotožnil.

V podrobnostech soud I. stupně uvedl, že žalobce odvozuje svůj nárok od skutečnosti, že základ nároku v posuzovaném řízení spočíval deliktním jednání žalované společnosti Ascendum po ukončení platnosti subdealerské smlouvy ke dni 31. 12. 2016; soudy v posuzovaném řízení pochybily, pokud jeho nárok právně posoudily jako nárok ze smlouvy, resp. z jejího porušení a s odkazem na rozhodčí doložku v čl. 27 Smlouvy žalobu neprojednaly. Soud I. stupně dospěl k závěru, že soudy v poměrech projednávané věci nijak nepochybily, když ve věci aplikovaly rozhodčí doložku, o jejímž sjednání nebylo ostatně mezi účastníky sporu a dovodily absenci pravomoci soudů. Nároky, jichž se žalobce domáhal v napadeném řízení, měly totiž vzniknout v souvislosti s kupní smlouvou uzavřenou dne 14. 11. 2014, jedná se tedy o nároky, které mají základ v právních jednáních, ke kterým došlo v době, kdy Smlouva byla v účinnosti a soud nemá důvod se odchýlit od závěrů obecných soudů v naříkaném řízení, že pro posouzení věci pak není již rozhodné, že žalobcem tvrzená škoda vznikla až po účinnosti předmětné Smlouvy. Žalobce se ani nepokusil předmětný spor řešit před rozhodci, tak jak bylo smluvně ujednáno, a místo toho se domáhá náhrady škody po žalované. Konečně účinnost Smlouvy nebyla nikdy posuzována soudy, rovněž jako předmětem dokazování nikdy nebyla pouze žalobcem tvrzená skutečnost, že žalovaná společnost Ascendum měla v rozhodné době na trhu dominantní postavení, kterého měla dle tvrzení žalobce zneužít. Konečně sám žalobce ve své žalobě uvádí, že následně se mu diagnostiku a opravu poškozeného stroje (od něhož odvíjí svůj nárok na ušlý zisk) podařilo i v roce 2017 provést, z čehož logicky vyplývá, že jeho podnikatelská činnost ochromena nebyla. Žalobce

fakticky žádá právě to, aby zdejší soud přezkoumal zákonnost rozhodnutí Nejvyššího soudu, k čemuž však soud není oprávněn.

Soud I. stupně dále na základě námitky promlčení, vznesené žalovanou, dospěl k závěru, že nárok na zadostiučinění za nemajetkovou újmu, jež měla žalobci vzniknout v důsledku zastavení posuzovaného řízení podle § 106 odst. 1 o. s. ř., z důvodu, že věc má být projednána rozhodcem, je promlčen. Nárok na náhradu nemajetkové újmy se promlčí za 6 měsíců ode dne, kdy se poškozený o vzniklé nemajetkové újmě dozvěděl; v případě posuzovaného řízení se za tento den považuje den, kdy předmětné řízení pravomocně skončilo, tj. nejpozději v dubnu 2020, kdy bylo žalobci doručeno usnesení Ústavního soudu z 25. 2. 2020. Žalobce uplatnil nárok až žalobou ze 14. 9. 2022, tedy po uplynutí šestiměsíční promlčecí doby (§ 32 odst. 3 OdpŠk). Námitky žalobce, že námitka promlčení byla vznesena žalovanou v rozporu s dobrými mravy, vyřešil soud I. stupně s ohledem na ustálenou judikaturu (30 Cdo 2597/2021, 30 Cdo 4272/2017, 30 Cdo 1767/2017, 28 Cdo 3594/2018 ve spojení s rozhodnutími Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1532/16, III. ÚS 4164/19). V daném případě nepředstavuje uplatnění námitky promlčení zneužití tohoto práva na úkor účastníka, který marně uplynutí promlčecí lhůty nezavinil, a vůči němuž by za takové situace zánik nároku na plnění v důsledku uplynutí promlčecí lhůty byl nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil; žalobce ostatně ani žádné zvláštní důvody, které mu bránily v uplatnění práva nepřednesl.

8. Z výše uvedených důvodů soud I. stupně žalobu zamítl a o náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 142 odst. 1 o. s. ř. ve prospěch plně úspěšné žalované.
9. Tento rozsudek soudu I. stupně napadl žalobce v celém v rozsahu včasným a přípustným odvoláním. Odvolací důvody podřadil ustanovení § 205 odst. 2 písm. c), písm. e) a písm. g) o. s. ř.
10. Žalobce především namítal, že k projednání věci před soudem I. stupně nebylo nařízeno jednání, ačkoli se práva na ústní projednání věci nevzdal výslovně. Namítal, že nereagování žalovaného na výzvu, zda souhlasí s projednáním věci pouze písemně, nelze přikládat význam souhlasu. Vzdání se práva na projednání věci musí být učiněno explicitně a jednoznačně; v této souvislosti odkázal na rozsudek ESLP ve věci Håkansson a Sturesson proti Švédsku, č. stížn. 11855/85, odst. 66 in fine). Rozsudek byl tedy vydán na základě řízení před soudem I. stupně, které je v rozporu s právem na spravedlivé řízení (čl. 6 odst. 1 EÚLP) a právem na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 LZPS).

Právní důvod k plnění z titulu nároku, uplatněného v soudním řízení, obecně vyplývá ze skutkových tvrzení. Žalobce nebyl v původním řízení povinen uvádět ustanovení zákona či jiného právního předpisu, jímž nárok odůvodňuje. Soudy – a to jak Okresní soud v Berouně, tak Krajský soud v Praze a Nejvyšší soud ČR, jejichž rozhodnutí jsou napadána jako rozporná s unijním právem, měly aplikovat unijní právo z úřední povinnosti v souladu s výše uvedeným principem. Nabízelo-li se v předmětném případě posouzení předmětu řízení podle vícero právních kvalifikací, byl by soud povinen vymezený předmět řízení posoudit podle všech v úvahu přicházejících právních norem (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2019, sp. zn. 30 Cdo 768/2018-291). Pokud by existovalo vícero možných kvalifikací nároku, má být upřednostněna ta podle unijního práva, neboť tak vyžadují primát unijního práva nad právem vnitrostátním a povinnost dodržovat unijní právo (čl. 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské Unii a čl. 1 odst. 2 Ústavy). Zároveň je při kvalifikaci nároku třeba brát zřetel na efektivitu unijních pravidel ochrany hospodářské soutěže. Soudy jednaly v rozporu s ní, když interpretovaly rozhodčí doložku v čl. 27 Subdealerské smlouvy mezi panem J. Č. a Volvo Stavební stroje Czech, s. r. o., ze dne 21. 4. 2010 (dále jen „Smlouva“) tak, že do jejich rámce spadají nároky vyplývající z unijních pravidel hospodářské soutěže.

Soud I. stupně nesprávně souhlasil s názory soudů v posuzovaném řízení, pokud dovodily, že spor má být rozhodnut v rozhodčím řízení. Rozhodčí řízení však nemůže žalobci zaručit ani aplikaci unijního práva ani jeho výklad v souladu s judikaturou SDEU, neboť rozhodci nejsou vázáni aplikovat unijní právo ani předložit předběžnou otázku SDEU v případě potřeby interpretace

unijního práva; v rozhodčím řízení nemůže být ani uplatněn mechanismus zpřístupnění důkazů upravený čl. 5 Směrnice EP a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014, o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži. Přiznání deliktního nároku z porušení norem unijního práva (hospodářské soutěže) by tak leželo zcela na libovůli rozhodců, což není možné z pohledu potřeby dodržovat unijní právo akceptovat. Žalobce měl přitom důkaz porušování pravidel hospodářské soutěže ze strany společnosti Ascendum vůči němu v době, kdy byl podán návrh na vydání platebního rozkazu k OS v Berouně v podobě rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále „ÚOHS“) ze dne 21. 12. 2017, č. j. ÚOHS-S0770/2016/KD-36200/2017/852/MDa. V tomto rozhodnutí ÚOHS seznal porušení (vnitrostátních) pravidel hospodářské soutěže ze strany společnosti Ascendum.

Žalobce dále namítal, že soudy nesprávně dovodily, že uplatněný nárok je arbitrabilní. Podle názoru žalobce věc projednávaná v posuzovaném řízení nemůže být podle práva České republiky podrobena rozhodčí smlouvě, neboť judikatura SDEU, podávající výklad unijních ustanovení o ochraně hospodářské soutěže, vyhrazuje soukromoprávní spory obnášející aplikaci unijních ustanovení o ochraně hospodářské soutěže soudům členských států (Rozsudek SDEU ve věci C-352/13 CDC proti Akzo Nobel NV, Sovay SA/NV, Kemira Oyj, EMC Foret, odst. 69-70). Proto je pro tento typ sporu třeba využít výjimku z odkazu stran k rozhodčímu řízení v § 106 odst. 1 o. s. ř. a věc před obecným soudem projednat.

Argument soudu I. stupně presumpcí správnosti rozhodnutí soudů, který uvádí odvolací soud, neobstojí. Správnost rozhodnutí vychází z konečnosti rozhodnutí vnitrostátních soudů, kterou však unijní právo pro účely stanovení odpovědnosti státu za jeho porušení soudy prolamuje (Rozsudek SDEU ve věci C-160/14 João Filipe Ferreira da Silva e Brito a další proti Estado português, odst. 60). Tato rozhodnutí sice nemohou být zbavena účinku právní moci, leč nemohou být považována za správná v aspektu, v němž unijní právo neaplikují vůbec nebo je aplikují vadně. V tomto ohledu je také třeba zmínit, že ani Krajský soud v Praze ani Nejvyšší soud ČR nepředložily předběžnou otázku stran souladné interpretace čl. 106 odst. 1 o. s. ř. s unijním právem. Opominutí podat návrh na předběžnou otázku k SDEU je kromě porušení unijního práva navíc v rozporu s judikaturou ESLP. Krajský soud v Praze a Nejvyšší soud ČR měly přitom k dispozici indicie existence unijního aspektu případu. Soudy měly též zohlednit, že rozdílné rozhodné právo pro smlouvu – dle volby práva v ní a pro delikty z porušení norem hospodářské soutěže v kogentní kolizní normě obsažené v čl. 14 Nařízení EP a Rady č. 864/2007 ze dne 11. července 2007, o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy („Nařízení Řím II“), jako pramene a součásti unijního práva, představují silnou presumpci ve prospěch vyloučení sporů stran pravidel hospodářské soutěže z rozhodčí doložky.

Odvolatel dále nesouhlasil s argumentem soudu I. stupně, že si újmu přivodil sám tím, že neuplatnil svůj nárok v rozhodčím řízení. Důvodem, proč neuplatnil svůj deliktní nárok v rozhodčím řízení v Rakousku, bylo, že nárok nespadal do rámce rozhodčí doložky. Nadto s ohledem na výše popsanou neexistenci povinnosti rozhodců aplikovat normy unijního soutěžního práva neměl důvod deliktní nárok z jejich porušení rozhodcům předkládat. Předmětem rozhodčího řízení byl spor o ukončení Smlouvy a náhradu škody, která jejím neoprávněným ukončením vznikla, nikoli o protisoutěžních praktikách druhé smluvní strany. Tomuto závěru ostatně svědčí i časový rámec. Odvolatel dne 5. 12. 2016 (za doby trvání Smlouvy) podal rozhodčí žalobu, zatímco návrh na vydání platebního rozkazu je ze dne 9. 10. 2017 (10 měsíců po ukončení Smlouvy). Protisoutěžní důsledky chování společnosti Ascendum se začaly projevovat až v roce 2017, kdy společnost Ascendum „odřízla“ odvolatele od jeho zákazníků a sama chtěla převzít jeho trh s náhradními díly, servisem a softwarem ke stavebním strojům zn. Volvo.

Odvolatel dále uvedl, že nerozumí závěru soudu I. stupně, jak by „procesně ekonomické důvody“ mohly vyžadovat, aby se tento soud nezabýval dalšími prvky odpovědnosti státu při porušení

unijního práva. Odvolatel takový přístup soudu I. stupně považuje za projev svévole a „postup infra petita“.

Odvolatel dále nesouhlasil se závěrem soudu I. stupně, že uplatněný nárok na náhradu nemajetkové újmy je promlčen. Namítal, že lhůta 6 měsíců pro uplatnění nemajetkové újmy podle OdpŠk je neodůvodněně kratší než 3letá lhůta pro uplatnění újmy majetkové, čímž podkopává princip efektivnosti unijního práva. Souladu s unijním právem lze dosáhnout tak, že namísto lhůty 6 měsíců bude použita buď objektivní 10letá lhůta podle ZOS, anebo 3letá lhůta subjektivní podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Ve skutečnosti však k promlčení nároku na náhradu nemajetkové újmy vzniklé odvolateli ani nemohlo dojít, neboť pravomocná rozhodnutí porušující unijní právo představují trvalý protiprávní zásah státu. Pokud by promlčecí lhůta běžela, musela by běžet ode dne právní moci rozhodnutí, které by zrušilo napadená nezákonná rozhodnutí KS v Praze a NS ČR (např. NS 30 Cdo 962/2012). Mezi stranami je však nespornou skutečností, že tato rozhodnutí zrušena nebyla. Promlčecí lhůta proto ani nemohla začít běžet.

11. Z výše uvedených důvodů žalobce navrhl, aby odvolací soud změnou napadeného rozsudku soudu I. stupně žalobě vyhověl.
12. Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek a řízení mu předcházející podle § 212 a § 212a o. s. ř., aniž nařizoval jednání podle § 214 odst. 3 o. s. ř., když účastníci s rozhodnutím bez nařízení jednání souhlasili. Dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.
13. Případy odpovědnosti státu za porušení norem komunitárního (unijního) práva jsou sice postaveny na jiném skutkovém i právním základě než případy vzniku odpovědnosti státu za majetkovou újmu jednotlivce podle zákona č. 82/1998 Sb. a odpovědnost státu za porušení komunitárního (unijního) práva tak není totožná s odpovědností státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem ve smyslu zmíněného zákona (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2016, sp. zn. 30 Cdo 3598/2014, publikovaný pod č. 111/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), jak ale konstatoval Ústavní soud v nálezu ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. IV. ÚS 1521/10, ani toto oddělení systémů odpovědnosti za škodu nesmí být překážkou plnění závazků, jež České republice z členství v EU vyplývají. Je totiž nezpochybnitelné, že členský stát nese odpovědnost za škodu způsobenou porušením evropského práva, ačkoli tuto problematiku právní řád České republiky výslovně neupravuje.
14. Soud I. stupně dospěl procesně správným dokazováním ke skutkovým zjištěním o všech skutečnostech rozhodných z hlediska uplatněného nároku. Odvolací soud vycházel ze skutkových zjištění soudu I. stupně, která nebyla odvoláním žalobce napadena. Dospěl k závěru, že odvolací námitky nebyly způsobilé zvrátit správné právní závěry soudu I. stupně, k nimž dospěl při posouzení otázky, zda žalovaná porušila svým postupem v posuzovaném řízení některou z norem unijního práva.
15. Především není důvodná námitka porušení práva žalobce na přístup k soudu podle čl. 36 Listiny, k němuž mělo dojít tím, že soud podle § 115a o. s. ř. k projednání věci samé nenařídil jednání a ve věci rozhodnout jen na základě účastníky předložených listinných důkazů, přičemž zjistil stanovisko žalobce postupem podle § 101 odst. 4 o. s. ř. Námitka, že nereagování žalovaného na výzvu, zda souhlasí s projednáním věci pouze písemně, nelze přikládat význam souhlasu, je v přímém rozporu s obsahem výzvy podle § 101 odst. 4 o. s. ř., která byla žalobci adresována a v níž byl o následcích absence reakce na výzvu poučen. Žalobce pak ani netvrdí, že zde byla mimořádná okolnost, která mu zabránila na výzvu soudu reagovat, v případě, že by byl trval na ústním projednání věci. Odkaz na rozhodnutí ESLP ve věci Håkansson a Sturesson proti Švédsku, č. stížn. 11855/85, odst. 66 in fine není případný, neboť rozhodnutí řeší otázku vzdání se práva na ústní projednání věci v trestním řízení.

16. S odvolatelem lze obecně souhlasit, pokud v odvolání uvádí, že právní důvod k plnění z titulu nároku, uplatněného v soudním řízení, obecně vyplývá ze skutkových tvrzení, tedy nebyl v původním řízení povinen uvádět ustanovení zákona či jiného právního předpisu, jímž nárok odůvodňuje. Ze zjištění, která soud I. stupně učinil ohledně průběhu posuzovaného řízení však vyplývá, že soudy takto postupovaly, přičemž dospěly k právnímu posouzení žalobcem uplatněných skutkových tvrzení tak, že byl uplatněn nárok z porušení (subdealerské) smlouvy. Odvolatel s tímto právním posouzením nesouhlasí, prosazuje názor, že v původním řízení byl uplatněn nárok z deliktní odpovědnosti za porušení evropských pravidel hospodářské soutěže a ve vztahu k tomuto předpokladu formuluje výhrady vůči právním závěrům, k němž dospěl soud I. stupně při řešení otázky, zda v původním řízení soudy porušily povinnost aplikovat evropské právo. Tyto výhrady však nejsou opodstatněné, právě proto, že jsou všechny založeny na předpokladu právního posouzení nároku v posuzovaném řízení, který neodpovídá okruhu žalobních skutkových tvrzení uplatněných v tomto řízení žalobcem.
17. Pokud odvolatel namítá, že se nabízel posouzení předmětu řízení podle vícero právních kvalifikací, neuvádí ani kterou, resp. které další konkrétní právní kvalifikace uplatněných žalobních tvrzení by přicházely v úvahu. Odvolací soud schvaluje závěr soudu I. stupně, pokud přisvědčil soudům v původním řízení v tom, že právní kvalifikace skutkových tvrzení, vymezujících nárok žalobce, odpovídá nárokům ze smlouvy, resp. z jejího porušení. O platnosti rozhodčí doložky k tzv. subdealerské smlouvě nebylo mezi účastníky v původním řízení sporu.
18. Důvodná není ani námitka, že soudy v původním řízení nesprávně dovodily, že uplatněný nárok je arbitrabilní, odůvodněná tvrzením, že judikatura SDEU, podávající výklad unijních ustanovení o ochraně hospodářské soutěže, vyhrazuje soukromoprávní spory obnášející aplikaci unijních ustanovení o ochraně hospodářské soutěže soudům členských států. Takový závěr se však ze žalobcem citovaného rozsudku SDEU ve věci C-352/13 CDC proti Akzo Nobel NV, Sovay SA/NV, Kemira Oyj, EMC Foret, odst. 69-70 nepodává, když v tomto řízení byla řešena otázka mezinárodní příslušnosti a výklad článku 23 Nařízení č. 44/2001 (Brusel I.); z výslovného znění výroku (*článek 23 odst. 1 nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že v případě, kdy je v soudním řízení požadována náhrada škody za porušení článku 101 SFEU a článku 53 Dohody o Evropském hospodářském prostoru ze dne 2. května 1992, umožňuje zohlednit doložky o příslušnosti obsažené ve smlouvách o dodání, i když má takové zohlednění za následek odchýlení se od pravidel pro určení mezinárodní příslušnosti stanovených v čl. 5 bodě 3 nebo čl. 6 bodě 1 uvedeného nařízení, a to pod podmínkou, že tyto doložky odkazují na spory, které se týkají odpovědnosti za porušení práva hospodářské soutěže. ...*) vyplývá, že pokud se v žalobcem odkazovaných bodech 69 a 70 odůvodnění rozhodnutí hovoří o „doložce“, jedná se o smluvní doložku s dohodou o mezinárodní soudní příslušnosti. Nelze proto ani dovozovat, že spor v posuzovaném řízení nebyl z uvedených (mylných) důvodů arbitrabilní.
19. Soudům, které v posuzovaném řízení rozhodovaly, nelze vytknout ani porušení povinnosti podat návrh na předběžnou otázku k SDEU ohledně „souladné interpretace čl. 106 odst. 1 o. s. ř. s unijním právem“. Na základě čl. 19 odst. 3 písm. b) Smlouvy o Evropské unii (dále jen „SEU“) a článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“) má Soudní dvůr Evropské unie pravomoc rozhodovat v řízení o předběžné otázce o výkladu práva Unie a o platnosti aktů přijatých orgány, institucemi nebo jinými subjekty Unie. Odvolatel však ani netvrdí, které ustanovení unijního práva bylo nutno při řešení právního posouzení žalobních tvrzení uplatněných v posuzovaném řízení autoritativně vyložit. Položení předběžné otázky na výklad § 106 odst. 1 o. s. ř., jak namítá žalobce, však ustanovení článku 19 odst. 3 písm. b) SEU neumožňuje.
20. Soud I. stupně proto postupoval správně, pokud – při dovození absence porušení norem unijního práva v původním řízení, jako jedné ze tří podmínek, které musejí být kumulativně splněny pro vznik odpovědnosti za škodu, se nezabýval dalšími prvky odpovědnosti státu při porušení unijního práva. Odvolatel přehlíží, že nadbytečné zkoumání podmínek vzniku škody a příčinné souvislosti tvrzeného porušení povinnosti a vzniku škody by si především vyžádalo doplnění žalobních tvrzení o skutkové vymezení mechanismu vzniku škody, které v žalobě dosud chybí.

Odvolací soud souhlasí se soudem I. stupně v tom, že skutečnost, že se majetkový stav žalobce nezvýšil o částku žalovanou v posuzovaném řízení, resp. se snížil o vynaložené náklady řízení, není přímým důsledkem samotného neprojednání uplatněného nároku v posuzovaném řízení. Předpokladem pro vznik tvrzené škody by byl souhrn dílčích skutečností (např. včetně kladného vyřešení otázky, zda by byl žalobce v řízení plně úspěšný), což však žalobce prozatím ani netvrdil.

21. Pokud odvolatel nesouhlasil se závěrem soudu I. stupně, že uplatněný nárok na náhradu nemajetkové újmy je promlčen, s poukazem na krátkost promlčecí lhůty nároků na zadostiučinění nemajetkové újmy, odvolací soud odkazuje k závěrům usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 11. 2012, sp. zn. IV. ÚS 3252/12, které již vyřešilo opakované zpochybňování subjektivní šestiměsíční lhůty pro její tvrzený nesoulad s ústavním pořádkem, a to obdobnými námitkami, které uplatňuje žalobce.
22. Pokud žalobce dále dovozuje, že pokud ve věci nebylo vydáno nezákonné rozhodnutí, nepočala běžet ani promlčecí lhůta, pomíjí, že uplatnil nárok z titulu odpovědnosti státu za vydání rozhodnutí, jehož nezákonnost spočívá v porušení norem unijního práva. Nezákonnost rozhodnutí tedy není spojena s jeho zrušením, nýbrž je dovozována na základě jiné právní skutečnosti (obdobně jako je např. nezákonnost rozhodnutí o vzetí do vazby dovozována na základě zproštění obžaloby); soud I. stupně tedy nepochybil, pokud počátek běhu promlčecí lhůty odvinul od okamžiku doručení posledního rozhodnutí, které bylo v posuzovaném řízení vydáno.
23. Vzhledem k tomu, že odvolací námitky žalobce nebyly z výše uvedených důvodů způsobilé zvrátit správné závěry soudu I. stupně, odvolací soud jej podle § 219 o. s. ř. potvrdil.
24. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1, § 142 odst. 1 o. s. ř., a contrario; úspěšné žalované, která by zásadně měla právo na náhradu nákladů řízení, v této fázi řízení náklady nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání k Nejvyššímu soudu ČR, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, prostřednictvím soudu, který rozhodoval v prvním stupni, a to pouze z důvodu, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237, § 239 a § 240 odst. 1 o.s.ř.).

Praha 26. dubna 2023

JUDr. Marcela Kučerová v. r.
předsedkyně senátu